



Työ- ja elinkeinoministeriö  
Arbets- och näringsministeriet

Oikeusministeriö

Lausunto  
22.4.2024

Asianumero

1/2

Viite: Lausuntopyyntö OM/15.3.2024

## TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LAUSUNTO TYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ "AVIOLIITTOON PAKOTTAMISEN RANGAISTAVUUDEN SELKEYTTÄMINEN"

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta saada lausua työryhmän mietinnöstä "Avioliittoon pakottamisen rangaistavuuden selkeyttäminen". Mietintö on hyvin perusteltu ja selkeä kokonaisuus.

Kotoutumisen näkökulmasta on tärkeää suojella yksilöiden oikeuksia ja vahvistaa sukupuolten tasa-arvoa lainsäädännöllä sekä ehkäistä pakkoavioliiton kaltaisia ilmiöitä toimivalla kotoutumiskoulutuksella ja kotoutumista edistävillä palveluilla.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa pakkoavioliittoa koskevan sääntelyn tarkentamista työryhmän mietintöön sisältyvän ehdotuksen mukaisesti, ihmiskauppaa koskevan rikoslain 25 luvun 3 §:ää muuttamalla. Rikoslain säännökseen lisättäisiin teon tarkoitukseksi pakkoavioliittoon saattaminen.

Kiitettävää ehdotuksessa on, että avioliittoon pakottamisessa ja avioliitossa pysymään pakottamisessa huomioitaisiin juridisesti pätevien avioliittojen ohella myös vakiintuneiden yhteisöjen tunnustamat ja sääntelemät ei-juridiset avioliitot. Siten estettäisiin lainsäädännöllisen katvealueen muodostuminen tilanteissa, joissa pitäydettäisiin ei-juridiseen avioliittomuotoon pakkoavioliittoon pakottamisen rangaistavuuden välttämiseksi.

Työryhmän mietinnössä on ansiokkaasti otettu huomioon avioliittoon pakotetun lapsen oikeudet. Alle 18-vuotiaiden suoja olisi täysi-ikäisten suoja laajempi, kun heidän osaltaan rangaistavuus ei edellyttäisi ihmiskauppasäännöksen mukaisten pakottamisen keinojen käyttöä.

Esitetyn muutoksen vaikutusten arvioinnissa voitaisiin tuoda esiin vaikutukset erityisesti sukupuolijärjestelmältään hyvin vanhakantaisista yhteiskunnista Suomeen muuttaneiden kotoutumiseen. Naisten kotoutumisen ja hyvinvoinnin voidaan odottaa vahvistuvan, jos mietinnön mukaisella lainsäädäntömuutoksella viestittäisiin nykyistä selkeämmin yhteiskunnan tahtotila ehkäistä avioliittoon pakottamista ja rangaista siitä. Lainsäädäntömuutos voisi alentaa kynnystä tuoda pakkoavioliitto viranomaisten tietoon sekä vahvistaa uskallusta ilmaista vastustustaan tilanteissa, joissa nuoria, etenkin naisia, painostetaan pakkoavioliittoon tai pysymään sellaisessa.

Mietintöä varten toteutetuissa kuulemisissa oli tuotu esiin, että joissakin pakkoavioliittotapauksissa uhrin tiedot ja ymmärrys suomalaisesta yhteiskunnasta ja oikeuksistaan olivat olleet puutteellisia. Lainsäädännön selkiyttämisen ohella pakkoavioliittojen ehkäisyä edistää monikielinen viestiminen suomalaisen yhteiskunnan pelisäännöistä ja lainsäädännöstä. Yksilön itsemääräämisoikeutta ja avioliiton vapaaehtoisuutta koskevan lainsäädännön tuntemusta voidaan jatkossa parantaa esimerkiksi kuntien vuoden 2025 alusta lähtien kotoutuja-asiakkaille tarjoaman monikielisen yhteiskuntaorientaation avulla (Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023). Tärkeää on myös varmistaa maahanmuuttajayhteisöjen parissa asiakastyötä tekevien viranomaisten ja järjestötoimijoiden uuden lain tuntemus sekä matalan kynnyksen palveluiden resurssit.

Työ- ja elinkinoministeriö pitää kiitettävänä sitä, että kyseisellä lainsäädäntömuutoksella pyritään osaltaan vahvistamaan henkilökohtaisen vapauden ja koskemattomuuden sekä yksityiselämän suojaa pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti.

Sonja Hämäläinen  
maahanmuuttojohtaja, yksikön päällikkö

Minna Säävälä  
johtava asiantuntija, tiimiesihenkilö

JAKELU

[kirjaamo.om@gov.fi](mailto:kirjaamo.om@gov.fi)  
[leena.makipaa@gov.fi](mailto:leena.makipaa@gov.fi)

TIEDOKSI

TEM MAKO

**VN/26964/2022-TEM-45**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: